

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0412U006910

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-12-2012

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Наумов Олексій Германович
2. Naumov Oleksij Germanovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 06.01.05

Назва наукової спеціальності: Селекція і насінництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 13-11-2012

Спеціальність за освітою: 7.130102

Місце роботи здобувача: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: 61060, Україна, м. Харків, пр. Московський, 142

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.366.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, 142, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: 61060, Україна, м. Харків, пр. Московський, 142

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. Селекційно-генетичні особливості створення форм ячменю ярого з високим вмістом амілопектину в крохмалі
2. Breeding-genetical peculiarities at the creation of spring barley forms with high content of amylopectin in starch

Реферат:

1. Об'єкт дослідження: установлення закономірностей мінливості, успадкування, кореляції, генетичної варіації, комбінаційної здатності, успадкованості, комбінації морфологічних кількісних ознак рослин, вмісту амілопектину в крохмалі та встановлення на основі цього селекційно-генетичних особливостей і ефективності створення цінного вихідного матеріалу з різним вмістом амілопектину в крохмалі для селекції ячменю ярого. Мета: встановлення селекційно-генетичних особливостей, мінливості і успадкування різного вмісту амілопектину в крохмалі та господарсько цінних ознак, їх кореляції, комбінаційної здатності, генетичної варіації та успадкованості у форм з різним фракційним складом крохмалю, комбінації ознак та створення на цій основі вихідного матеріалу для селекції ячменю ярого на високий вміст амілопектину в

крохмалі. Методи: польові, лабораторні, генетико-статистичні. Новизна: Показано особливості за вмістом амілопектину в крохмалі 13-ти зразків і сортів ячменю ярого. Установлено морфо-біологічні особливості 13-ти зразків з різним фракційним складом крохмалю за рівнем мінливості та варіювання, кореляцією і успадкуванням дев'яти кількісних морфологічних ознак. Підтверджено моногенне успадкування високого вмісту амілопектину в крохмалі з розщепленням у F₂ у співвідношенні 3 : 1 на рослини зі звичайним і високим вмістом амілопектину. У системі діалельних схрещувань встановлено селекційно-генетичні особливості ознак вмісту амілопектину в крохмалі та деяких морфологічних за компонентами генетичної дисперсії, комбінаційною здатністю та успадковуваністю в F₁. Установлено, що за вмістом амілопектину в крохмалі в усіх ваху-зразків переважають адитивні ефекти генів за негативного значення компоненту F, а у зразків зі звичайним вмістом амілопектину в крохмалі переважають неадитивні ефекти генів за позитивного значення компоненту F, що призводить до зниження ефективності добору через наявність гетерозигот. Результати: Створено 40 ваху-ліній ячменю ярого та 313 ліній з різним фракційним складом крохмалю. Ступінь впровадження: Ваху-лінії впроваджено в селекцію на різних етапах, зокрема передано до селекційних і контрольних розсадників та сортовипробування, використано в гібридизації в 2010 - 2011 рр. У 2011 р. одержано F₁ та 17 ваху-ліній ячменю ярого передано до Національного центру генетичних ресурсів рослин України, на п'ять з них (09-678, 09-385, 09-794, 09-671, 09-210) у 2012 р. одержано свідоцтва НЦГРРУ про реєстрацію зразка генофонду рослин в Україні. Сфера впровадження: селекційні установи.

2. Object: to establish mechanism of variability, heredity, correlation, genetical variation, combining ability, heritability, combination of morphological quantitative traits of plants, content of amylopectin in starch and establishment on the basis of it breeding and genetical peculiarities and efficiency of the development of a valuable initial material with different content of amylopectin in starch for spring barley breeding. Aim: to establish breeding and genetical peculiarities, variability and heredity of different content of amylopectin in starch and economically valuable characters, their correlation, combining ability, genetical variation and heritability of a forms with different fractional compound of starch, combinations of characters and establishment on that basis initial material for spring barley breeding for high content of amylopectin in starch. Methods: field, laboratory, statistical. Novelty: Thesis shows as for amylopectin contents in 13 samples and varieties of spring barley. Morpho-biological peculiarities of 13 samples with the different starch fractional composition by the level of variation and variability, correlation and heritability of nine quantitative morphological traits are stated. Monogenic inheritance of a amylopectin content in starches with the segregation in F₂ at the ratio of 3 : 1 in the plants with common and high content of amylopectin is proved. In the system of compete diallel crosses selection-genetical peculiarities of quantitative traits as to the amylopectin content in starches and morphological concerning with the components of genetical dispersion, combining ability and heritability in F₁ are established. It is stated that as to the content of amylopectin in starches in all waxy-samples additive effects of genes at the negative value of F component due to wx gene recessiveness determining high amylopectine content in starches prevail. And in samples with common content of amylopectin in starches non-additive effects of genes prevail at a positive value of F component on condition that the selection will be more effective at the presence of heterozygotes. Results: 40 waxy-lines of spring barle and 313 lines with different fractional compound of starch have been created. Application stage: waxy-lines have been used in breeding, particularly in breeding and controlling nurseries and variety testing, have been used in hybridization in 2010-2011. In 2011 F₁ and seventeen waxy-lines of spring barley have been developed and transferred to National Centre for Plant Genetic Resources of Ukraine, in 2012 five lines (09-678, 09-385, 09-794, 09-671, 09-210) were registered in NCPGRU as plant genepool samples of Ukraine. Application area: breeding institutions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козаченко Михайло Романович

2. Kozachenko Mykhailo Romanovych

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тищенко Володимир Миколайович

2. Тищенко Володимир Миколайович

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Проскурнін Микола Васильович
2. Проскурнін Микола Васильович

Кваліфікація: к.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбачова Світлана Миколаївна
2. Горбачова Світлана Миколаївна

Кваліфікація: к.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кириченко Віктор Васильович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кириченко Віктор Васильович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.